

HMS-arbeid i praksis

HMS-webinar - 12. april 2024

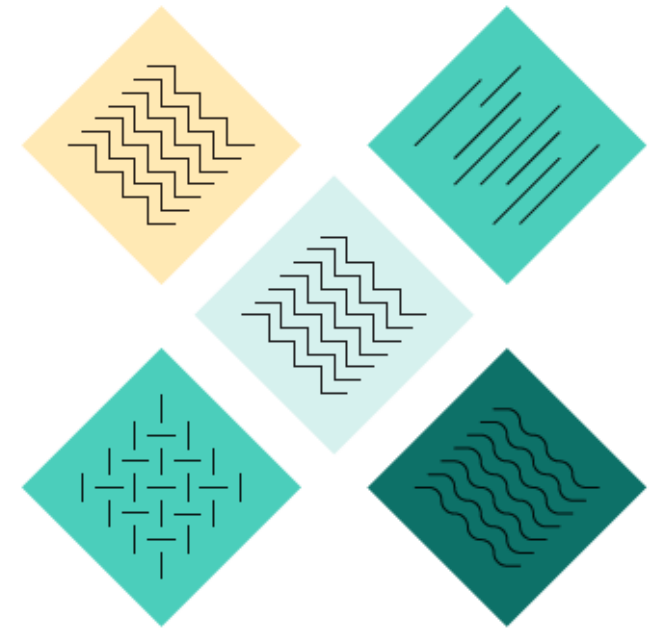

Arbeidstilsynet

Systematisk Helse- miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontroll)

Stein Bjørndal. Seniorinspektør

Arbeidstilsynet

For et godt arbeidsliv!

223 000
virksomheter

2,8 millioner
arbeidstakere

Våre 740 ansatte betjener hele landet

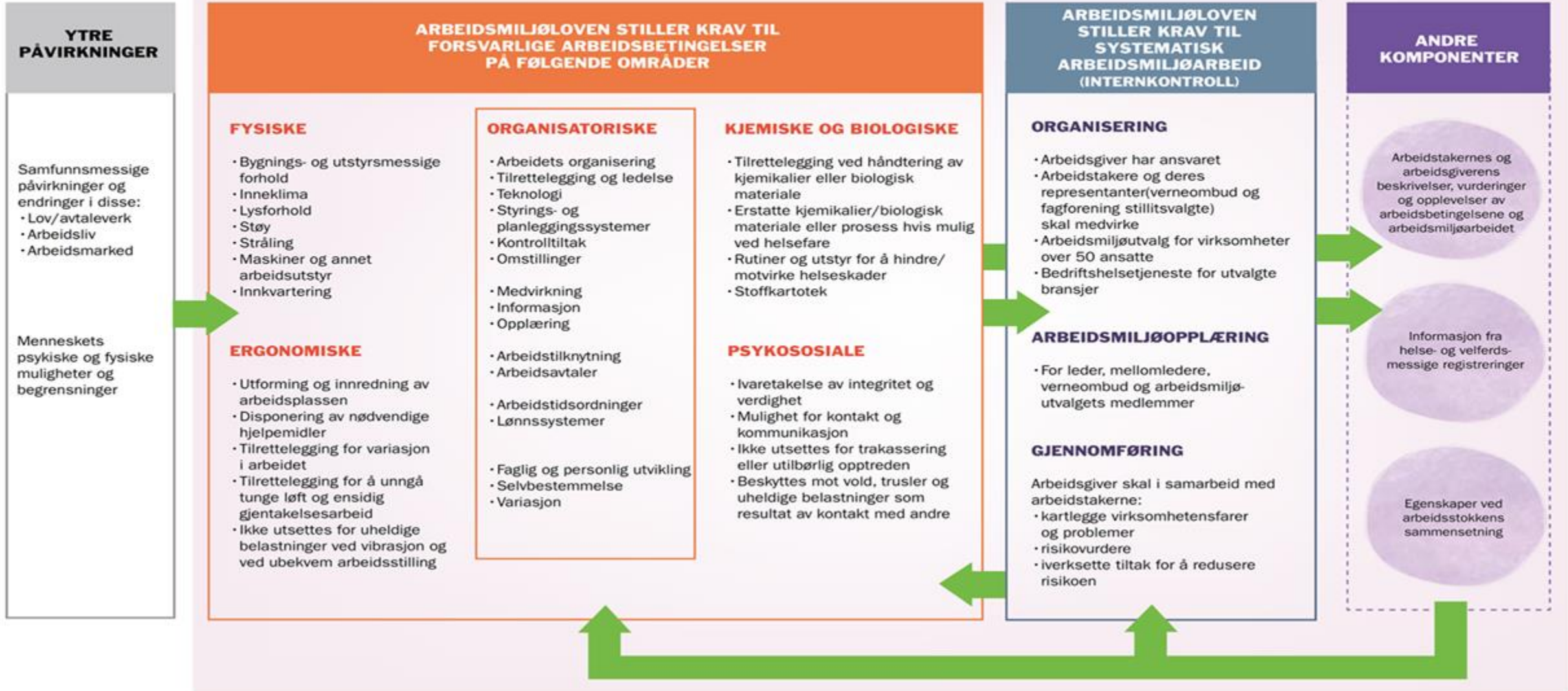
397 ansatte
i tilsynsavdelingene

299 ansatte
i andre fagfunksjoner

44 ansatte
i direktoratet

ARBEIDSTILSYNETS ARBEIDSMILJØMODELL – INNGANGSDØRER TIL VURDERING AV ARBEIDSMILJØ

ARBEIDSMILJØET I VIRKSOMHETEN

Erfaringer

Arbeidsmiljøopplæring:

- ✓ Arbeidstakere
- ✓ Leder og mellomledere
- ✓ Verneombud og medlemmer i arbeidsmiljøutvalget.

Gjennomføring:

- ✓ Arbeidsgiver i samarbeid med arbeidstakere
- ✓ Kartlegge virksomhetsfarer og problemer
- ✓ Risikovurdere
- ✓ Iverksette tiltak for å redusere risikoen.
- ✓ Avvikshåndtering

Arbeidstilsynet

**For et godt
arbeidsliv!**

Arbeidsgivers HMS-ansvar

Advokat Lasse Groven Egeberg

Kort om oss

- **Codex Advokat** er et multiservice-firma som bistår både privatpersoner og bedrifter rundt om i landet innenfor ulike fagområder:
 - Familierett og arv
 - Eiendom
 - **Arbeidsliv**
 - Entreprise
 - Erstatnings- og forsikringsrett
 - Skatt og avgift
 - Teknologi, IPR og media

HMS-regelverket

- **Omfatter flere lover og forskrifter på ulike livsområder**
 - **Arbeidsmiljøloven** – overordnede regler og generelle krav
 - Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning
 - Arbeidsplassforskriften
 - Forskrift om utførelse av arbeid
 - Forskrift om tiltaksverdier og grenseverdier
 - Byggherreforskriften
 - Internkontrollforskriften

HMS-regelverket

- Nærmere om forskriftene

Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning

- Konkrete rammer ved organisering og planlegging av arbeidet.
- Eksempelvis:
 - Ansattes krav til medvirkning
 - Risikovurdering
 - Opplæring
 - Bruk av verneutstyr
 - Bedriftshelsetjeneste

HMS-regelverket forts.

Arbeidsplassforskriften

- Krav til fysisk utforming av arbeidsmiljøet.
 - Eksempelvis:
 - Lys
 - Utsyn
 - Luft
 - Garderobeforhold
 - Spiserom
 - Førstehjelpsutstyr

HMS-regelverket forts.

Forskrift om utførelse av arbeid

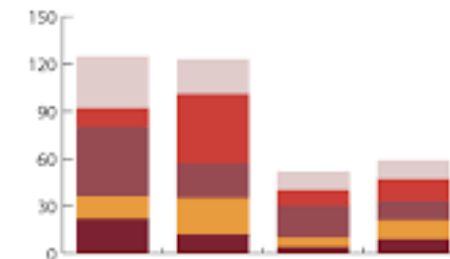
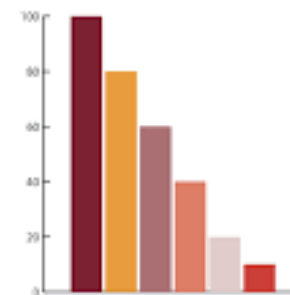
- Krav til arbeidsmiljøfaktorer man er utsatt for.
- Eksempelvis:
 - Ved arbeid med kjemikalier eller biologisk materiale som kan medføre helsefare, så stilles det bl.a. krav til utvidet risikovurdering.
 - Innebærer jobben verktøy som produserer varme eller åpen flamme, er det plikt å gjennomføre varmearbeiderkurs.

HMS-regelverket forts.

Forskrift om tiltaksverdier og grenseverdier

- En forlengelse av Forskrift om utførelse av arbeid
- Angir akseptable nivåer av de ulike arbeidsmiljøfaktorene man utsettes for.
- Eksempelvis grenser for:
 - støy-nivåer
 - konsentrasjon av kjemikalier i arbeidsatmosfæren.
- Overskrides grenseverdiene, må tiltak iverksettes for å komme under grenseverdiene.

HMS-regelverket forts.

Byggherreforskriften

- Omfatter HMS-plikter byggherre har gjennom en bygge- eller anleggsprosess.
- Gjelder ved:
 - oppføring av bygninger
 - innrednings-, utsmykkings- og installasjonsarbeid
 - montering og demontering av prefabrikkerte elementer
 - riving, demontering, ombygging og istandsetting
 - sanering og vedlikehold
 - alminnelig anleggsvirksomhet, for eksempel tunneler og bruer
 - graving, sprenging og annet grunnarbeid
 - annet arbeid som utføres i tilknytning til bygge- og anleggsarbeider, f.eks. midlertidig verksted for maskinvedlikehold.

HMS-regelverket forts.

Internkontrollforskriften

- Oppskrift/arbeidsmetode på hvordan planlegge, organisere og utføre HMS-arbeidet.

1. Skaffe oversikt over lover og forskrifter som gjelder for din bedrift
2. Sørge for at ansatte har tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter i HMS
3. Sørge for at ansatte medvirker
4. Fastsette mål for HMS
5. Organisasjonskart og ansvarsområder
6. Kartlegging og risikovurdering
7. Etablere rutiner for avvik
8. Revisjon av internkontrollen

Skal kunne dokumenteres

Håndheving og reaksjoner

- Tilsyn føres av Arbeidstilsynet
- Håndheves av Arbeidstilsynet og domstolene
- Noen reaksjonsformer - Arbeidstilsynet
 - Pålegg om etterlevelse, undersøkelser, dokumentasjon og stansing
 - Tvangsmulkt
 - Overtredelsesgebyr oppad til 15 G
 - Lovforslag om å øke den maksimalsatsen til 50 G (kr 5 931 000,-) eller 4 % av omsetningen til selskapet (eller konsernet)

Litt rettspraksis

HR-2012-1016-A

En driftsoperatør falt 9 meter ned fra en usikret plattform inne på et lager, og ble 100 % ufør. Det forelå objektivt sett brudd på arbeidsmiljøloven. Bedriftens HMS-system var ikke mangelfullt i seg selv, men kontrollsystemet burde ha fanget opp ved utformingen plattformen som fristet til bruk av en usikret del. Det dreide seg om en systemsvikt. Foretaksstraff ble satt til **500 000 kroner**.

HR-2020-358-A

Straff for overtredelser av overtidsbestemmelsene og om daglig og ukentlig arbeidsfri – fastsatt til **fengsel i 120 dager**. Domfelte var daglig leder og styreleder i selskapet, og ble dømt for å ha unnlatt å organisere virksomheten slik at bestemmelsene om overtid og arbeidsfri kunne overholdes. Ved straffutmålingen ble det i skjerpende retning lagt vekt på at brudd på arbeidstidsbestemmelsene fortsatte etter Arbeidstilsynets første tilsyn. Bruddene ble ansett som forsettlige og systematiske, og de hadde skjedd over en viss tid.

Rettspraksis forts.

HR-2018-1769-A

Foretaksstraff for overtredelse av arbeidsmiljøloven og forskrift om utføring av arbeid - fastsatt til **600 000 kroner**. Selskap A, som var tiltalt i saken, var engasjert for å planere og fjerne masser fra et område, og hadde engasjert selskap B til å transportere massene fra arbeidsstedet til en tipp. De to selskapene hadde ikke samordnet HMS-planene sine, og hadde heller ikke utviklet egne HMS-planer for det arbeidet de skulle gjøre i fellesskap. En ansatt i selskap B kjørte en truck utenfor kanten på tippet og omkom. Selskap A ble ansett som hovedbedrift med ansvar for samordning av HMS-arbeidet.

HR-2015-2557-A

Foretaksstraff til en industribedrift på **100 000 kroner** for overtredelse av arbeidsmiljøloven, internkontrollforskriften og arbeidsplassforskriften. En arbeidstaker falt og pådro seg hjernerystelse som følge av dårlig belysning i et fabrikklokale. Det var uaktsomt at det ikke var satt inn mobilt lys eller at arbeidstakeren ikke var instruert til å bruke en annen maskin. Det ble vist til at allmennpreventive hensyn talte for foretaksstraff, til at overtredelsen gjaldt bestemmelser som var satt til å verne arbeidstakernes liv og helse, og til at ledelsen hadde kunnskap om den dårlige belysningen uten å ha gjort noe med det.

Takk for oppmerksomheten

Lasse Groven Egeberg
Senioradvokat

lasse.egeberg@codex.no

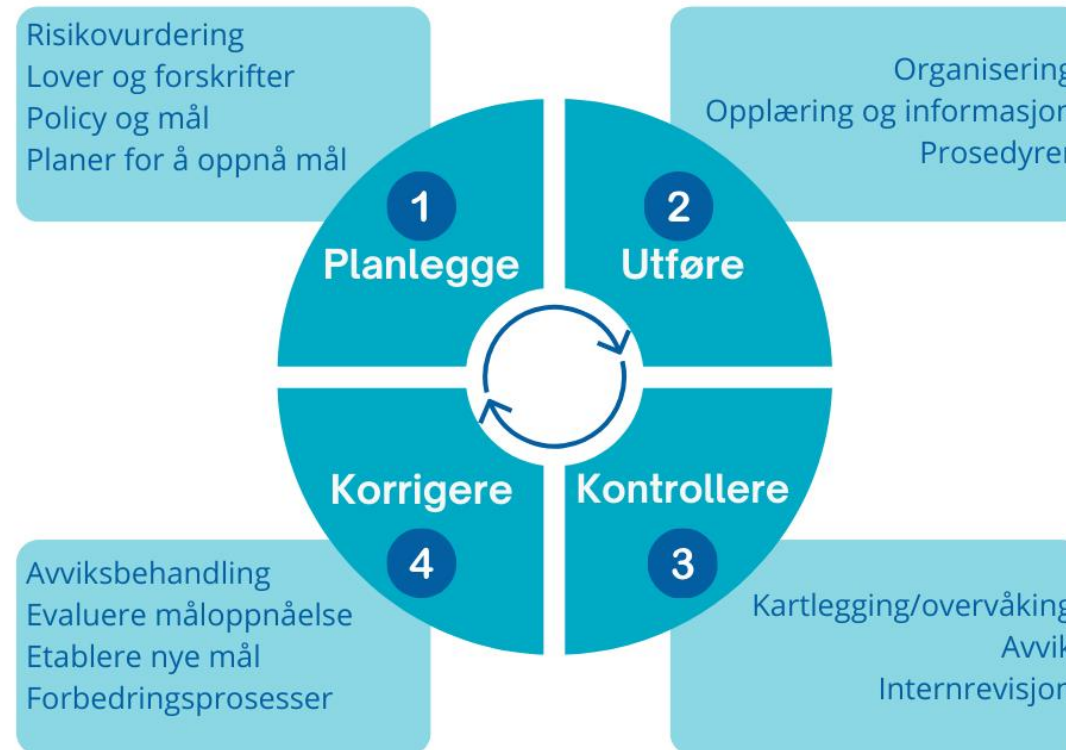
Hvordan lede HMS-arbeidet på en riktig og effektiv måte?

1. Hva er et ledelsessystem for HMS
2. Hvordan få et ledelsessystem for HMS til å fungere i praksis

Lisbeth Aamodt, seniorrådgiver
Kiwa Kompetanse AS

1. Hva er et ledelsessystem for HMS

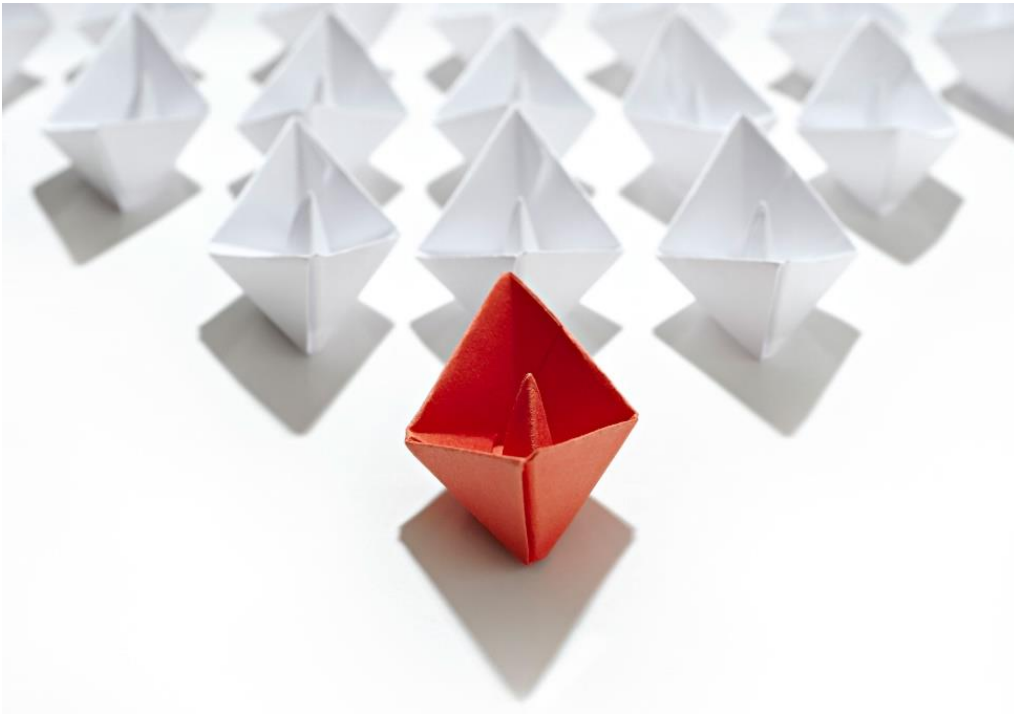

1. Hva er et ledelsessystem for HMS

I HMS-regelverket finner du oppskriften på hvordan din bedrift kan sikre:

- Et fullt forsvarlig og bærekraftig arbeidsmiljø
- En sikker og trygg arbeidsplass
- Verne det ytre miljøet mot forurensning og å redusere eksisterende forurensning
- Å redusere avfallsmengden og bedre behandling av avfall
- At produkter og forbrukertjenester ikke medfører helseskader og ulykker

2. Hvordan få et ledelsessystem for HMS til å fungere i praksis

- Lederforankring
- Involvering

- Dere må ha kontroll på:
 1. Egne arbeidsoppgaver og aktiviteter
 2. Roller og ansvar
 3. HMS-regelverket og særlig viktige krav
 4. Om HMS-systemet virker som det skal

2. Hvordan få et ledelsessystem for HMS til å fungere i praksis

- HMS-oppgavene:
 - Lage møteplasser for å sørge for involvering og medvirkning
 - Identifisere farer, vurdere risiko og finne tiltak for å redusere risiko
 - Opplæring – lovpålagt og for å sikre tilstrekkelig kunnskap om farer og risiko
 - HMS-mål og planer for å oppnå målene
 - Få på plass rutiner for å sikre at farlige forhold, uønskede hendelser, ulykker, skader, feil og mangler (avvik) blir avdekket og meldt fra om
 - Ledere finner årsaker til avvik i samarbeid med nøkkelpersoner og ansatte, beslutter korrigerende tiltak, og sørger for læring slik at hendelser ikke inntreffer på nytt

Suksessfaktorer

- Øverste leder er engasjert og involvert
- Arbeidsmiljø handler om hvordan arbeidet planlegges, organiseres og gjennomføres
- Godt HMS-arbeid og god (konstruktiv) ledelse er gjensidig avhengig av hverandre
- Medvirkning, involvering og ansvarliggjøring av ledere og medarbeider
- Risikostyring
- Målstyring
- Velfungerende avvikssystem
- Kontinuerlig arbeid for å skape en god HMS-kultur

Hvordan få et ledelsessystem for HMS til å fungere i praksis?

HMS-status i Norge per 2023

- 8 av 10 virksomheter gjennomfører risikovurderinger, *men kun 4 av 10 jobber systematisk med dette.*

Hvor en manglene størst?
Små virksomheter

Næringsgrupperingene:

Varehandel, transport, overnatting og servering, kulturell virksomhet, informasjon, kommunikasjon, finans, tjenesteyting».

Indikator	Andel av virksomheter
Virksomheter som systematisk gjennomfører risikovurderinger	42 %
Virksomheter som systematisk gjennomfører risikoreducerende tiltak (blant de som systematisk gjennomfører risikovurderinger og hvor siste risikovurdering viste behov for risikoreducerende tiltak)	66 %
Virksomheter hvor arbeidsgiver har fått HMS-opplæring	51 %

Godt HMS-arbeid styrker bedriftens økonomiske resultater

Å jobbe riktig med arbeidsmiljø kan bidra til å spare det norske samfunnet for 75 milliarder

- Et ikke-optimalt arbeidsmiljø koster Norge 75 milliarder i året ifølge en økonomisk analyse utført av Oslo Economics.
- Å lykkes med det forebyggende arbeidsmiljøarbeidet kan gi store besparelser for virksomhetene og samfunnet.
- Nytteverdien av Bedriftshelsetjenester som jobber etter «beste praksis» er anslått til 2,8 milliarder kroner.

Kilder:

Stami.no <https://stami.no/a-jobbe-riktig-med-arbeidsmiljo-kan-bidra-til-a-spare-det-norske-samfunnet-for-75-milliarder/>

Osloeconomics.no <https://osloeconomics.no/wp-content/uploads/Samfunnsnytt-en-av-bedriftshelsetjenesten.pdf>

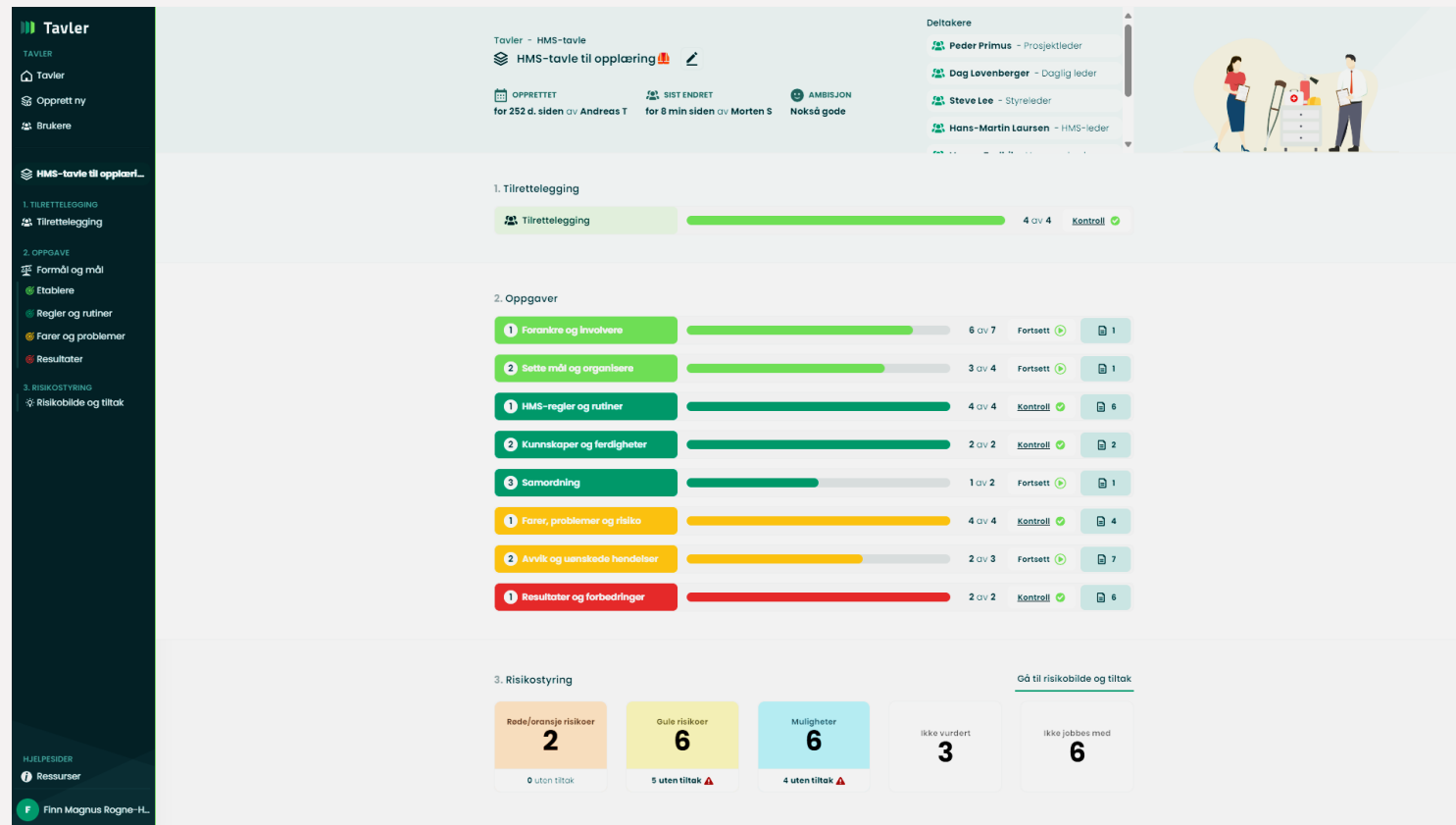

Hvordan få et ledelsessystem for HMS til å fungere i praksis?

- Oppgrader HMS-internkontrollsystemet til et ledelsessystem for arbeidsmiljø og miljø i henhold til ISO 45001 og ISO 14001
- Standardene har konkrete krav utover HMS-regelverket som sikrer:
 - Lederforankring
 - Involvering og medvirkning
 - Identifisering av risiko og muligheter mht. kontekst og interessenter
 - Forankring i bedriftens verdiskapende prosesser
 - Samsvarevaluering
 - Kontinuerlig forbedring dokumenteres

Ledelsessystemet og HMS-arbeid kan sertifiseres av en nøytral tredje part

Komplett digitalt verktøy for etterlevelse av HMS-regelverket

Et verktøy for flere fagområder bygget på samme metodikk

Få hjelp til å:

- Få oversikt over oppgaver dere må gjennomføre for å tilfredsstille krav i lover og forskrifter
- Utarbeide nødvendige dokumenter og retningslinjer
- Gjennomføre risikovurderinger av arbeidet
- Rapportere og informere til interne og eksterne interessenter på en strukturert måte

Månedspris per selskap*:

- 1 modul: kr 490 per måned
- 2 moduler: kr 790 per måned
- 3 moduler: kr 890 per måned
- 4 moduler: kr 990 per måned

Abonnementet inkluderer tilgang til Tavler sin malbank. Her finner du forslag til retningslinjer, policyer, opplæringsvideoer + mye mer.

Tilgjengelige moduler:

GDPR
- personopplysningsloven

Åpenhetsloven

HMS
- internkontrollforskriften

Likestillings- og
diskrimineringsloven

* Etableringsgebyr kr 3.900 per selskap. Inntil 20 brukere per modul per selskap.

Tilbud til deltakere på HMS-webinar

Bli god på HMS-arbeidet

Inkluderer:

- 12 mndr abonnement på HMS-tavlen for inntil 20 brukere
- 1 time personlig opplæring i det digitale verktøyet med Tavler (gjennomføres digitalt)
- 1 arbeidsmøte à 3 timer med faglig rådgiving fra Codex og/eller Kiwa (gjennomføres digitalt eller fysisk etter ønske)

Få hjelp til å:

- Få oversikt over oppgaver dere må gjennomføre for å tilfredsstille krav i lover og forskrifter
- Utarbeide nødvendige dokumenter og retningslinjer
- Rapportere og informere til interne og eksterne interessenter på en strukturert måte

Abonnementet inkluderer tilgang til Tavler sin malbank. Her finner du forslag til retningslinjer, policyer, opplæringsvideoer + mye mer.

Pris Kr 19.900 + mva

